
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 338.2

Іванова Т.В.

доктор наук з державного управління, професор,
проректор з навчальної та виховної роботи
Національного авіаційного університету

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Стаття присвячена проблемам та особливостям формування механізму природокористування в Україні, напрямкам підвищення його ефективності та перспективам реалізації еколого-економічної політики. В статті розглянуті заходи оптимізації політики та роль держави у створенні ефективного еколого-орієнтованого механізму природокористування.

Ключові слова: екологічна політика, еколого-економічна політика, еколого-економічна система, оптимізація, сталий розвиток.

Статья посвящена проблемам и особенностям формирования механизма природопользования в Украине, направлениям повышения его эффективности и перспективам реализации эколого-экономической политики. В статье рассмотрены меры оптимизации политики и роль государства в создании эффективного эколого-ориентированного механизма природопользования.

Ключевые слова: экологическая политика, эколого-экономическая политика, эколого-экономическая система, оптимизация, устойчивое развитие.

Постановка проблеми. Проблеми еколого-економічної політики України останнім часом лише посилюється. Серед вчених немає єдиної думки відносно того, з чого потрібно починати розв'язання накопичених проблем. Одним із шляхів досягнення екологічної рівноваги є оптимізація еколого-економічної політики. Проте відкритим залишається питання як проводити оптимізацію, які механізми та обмеження використовувати і як оцінювати її ефективність. Адже задачі оптимальності є завжди актуальними у всіх сферах людської діяльності.

Метою статті є визначення проблем оптимізації еколого-економічної політики України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Закономірності та особливості реалізації екологічної політики досліджено у працях провідних вчених, зокрема Ю. Шемшученка, В. Андрейцева, М. Микієвич, Н. Андрусевич, Т. Будякова, О. Вишнякова, І. Грицяк та інші. Проблемам екологічної політики присвячені праці відомих зарубіжних вчених У. Баумоля, К. Боулдінга, К. Гофмана, В. Данилова-Данильяна, А. Ендреса, М. Кольхааса, Н. Пахомової, Ф. Сміта та інші.

Аналіз наукових досліджень показує, що проблема еколого-економічної політик вимагає невідкладної уваги, адже саме глобальна актуалізація екологічної проблематики зумов-

лює потребу збалансованого, комплексного підходу до аналізу і розв'язання екологічних питань.

Виклад основного матеріалу. Проблему стійкого розвитку еколого-економічної політики України можна розглядати у контексті оптимізації функціонування її головних підсистем – екологічної, соціальної і виробничої. На нашу думку автора термін «sustainable development» (сталий розвиток), можна б перекласти як «оптимальний розвиток». Оптимізації повинні підлягати співвідношення між економічним зростанням і збереженням навколишнього середовища, між задоволенням потреб сучасного покоління і потенційними можливостями задоволення потреб майбутніх поколінь.

В людській свідомості оптимум і оптимальність виступають як граничні, ідеальні моделі, свого роду еталони функціонування систем різної природи. Водночас, поняття оптимуму і оптимальності мають оціночний, досить часто суб'єктивний характер, вони конкретизуються через призму цілей функціонування систем.

Оптимальність функціонування і структури складної системи відображає її високу пристосованість до навколишнього середовища, яке зумовлене об'єктивними закономірностями еволюційного розвитку і є результатом

безперервної взаємодії її підсистем з зовнішнім середовищем і сприяє удосконаленню її структур і гармонійній цілісності. В загальному випадку оптимальна еколого-економічна система (ЕЕС) – це система, яка в даних умовах при найменшій витраті ресурсів (людських, матеріальних, енергетичних) забезпечує досягнення мети в найкоротші терміни [1, ст. 147]. Дуже часто саме досягнення мети може бути і головною метою задачі – якщо мета дуже важлива, то на витрати ресурсів не зважають.

Оптимізація в найширшому розумінні цього терміну застосовується в науці, техніці як і в будь-якій іншій сфері людської діяльності.

В системному аналізі термін «оптимум» використовується в трьох основних значеннях:

- найкращий варіант із всіх станів системи;
- найкращий напрямок змін функціонування системи;
- мета розвитку системи, коли стверджують про досягнення оптимуму [3, ст. 38].

Концепція стійкого розвитку охоплює головні тенденції функціонування ЕЕС, оптимізація яких дозволяє сформулювати фундаментальні принципи стійкого розвитку. У відповідності з «Порядком денним на XXI століття», це:

- оптимізація взаємодії між природою і суспільством (перш за все між виробничою і екологічною підсистемами);
- оптимізація функціонування соціальної підсистеми на сучасному етапі (взаємодія між окремими країнами, регіонами, крупними світовими агломераціями типу північ – Південь);
- оптимізація між сучасним і майбутнім станом людства («цільова функція»);
- збереження ресурсів природи для майбутніх поколінь [2, ст. 8].

Проблема переходу до принципів стійкого розвитку тісно пов'язана з оптимізацією структури і функціонування еколого-економічних систем. Стійкий розвиток передбачає гармонійний розвиток продуктивних сил, задоволення необхідних потреб всіх членів суспільства за умови збереження і поетапного відтворення цілісності навколишнього природного середовища, створення можливостей для розподілу потенціалу біосфери між людьми різних поколінь.

Оптимізація ЕЕС – це оптимізація складної системи, що складається із складних, в свою чергу, підсистем: виробничої, екологічної і соціальної. Одним з головних завдань є визначення оптимальних шляхів розвитку глобальної ЕЕС, що забезпечують збалансованість біосфери в цілому. При дослідженні проблеми оптимізації ЕЕС важливими є три моменти:

- наявність системи взаємозалежних факторів функціонування головних підсистем;

- чіткі (конкретні, точні) граничні (обмежуючі) умови;

- чітке формулювання критеріїв оптимальності.

Оптимальне нормування антропогенного впливу на ЕЕС полягає в наступному. Існує певний природно-виробничий комплекс, екологічна складова якого повинна задовольняти певним санітарно-гігієнічним нормам, а в межах ЕЕС діють чи передбачається поява потенційних джерел антропогенного забруднення на екологічну підсистему. Необхідно визначити для кожного джерела граничнодопустимі інтенсивності з метою дотримання встановлених норм.

Загалом це повинно визначатись екологічними, виробничими і соціальними чинниками. Недооцінка будь-якого з цих трьох чинників призводить до перекоосу в цьому рівносторонньому системному трикутнику і порушення в стратегії оптимізації розвитку ЕЕС. Тільки одночасне і комплексне вирішення всіх трьох задач стійкого розвитку – зростання економіки, при одночасному поліпшенні екологічної ситуації і вирішенні соціальних проблем – дозволять реалізувати цю стратегію. Це багатопланова проблема і вона не завжди вирішується в межах традиційної класичної теорії оптимізації. Оптимізація ЕЕС – це оптимізація системи з надзвичайно складною структурою і з різнохарактерним режимом функціонування головних її підсистем.

В основу оптимізації ЕЕС покладено створення умов, що забезпечують можливість взаємопов'язаного, внутрішньо збалансованого функціонування головних факторів ЕЕС: природа, соціум, виробництво. Вона повинна бути орієнтована на відповідні пріоритети, враховувати наслідки функціонування цієї системи в економічній, соціальній, екологічній сферах і передбачати якнайповнішу оцінку витрат, вигод і ризиків з дотриманням наступних головних критеріїв:

- ніяка господарська діяльність не може бути визнана доцільною, якщо прибуток від неї не перевищує збитку, що супроводжує цю діяльність;

- шкода, заподіяна навколишньому середовищу, повинна бути на такому мінімальному рівні, який тільки може бути досягнутий з врахуванням економічних і соціальних чинників;

- необхідно розглядати у взаємозв'язку природоохоронні, соціальні і виробничі параметри функціонування ЕЕС;

- особливу увагу варто приділяти багатогранності рішень, що забезпечують виконання екологічних вимог;

– необхідно враховувати специфіку функціонування кожної підсистеми, регіональні особливості ЕЕС.

Значно ускладнюють проблему оптимізації неможливість детального опису еколого-економічних систем, наявність невизначеностей в їх функціонуванні і не прогнозованих наслідках, а також необхідність здійснення дій, пов'язаних з ризиком.

Досить непростою проблемою постає пошук критеріїв оптимізації ЕЕС. Це насамперед пов'язано з неоднорідністю структури системи і відсутністю єдиного вектору розвитку найважливіших її підсистем. Зокрема, оптимізація виробничої діяльності вимагає узгодження просторових і часових вимог соціально-економічного розвитку з просторово-часовими закономірностями розвитку екосистем, технологічні процеси повинні узгоджуватись з природними процесами, що відбуваються в межах екологічної підсистеми ЕЕС.

Проблема оптимізації ЕЕС пов'язана з загальними проблемами оптимізації складних систем. Оптимізація складної системи, що відповідає заданим критеріям ефективності (за характером функціонування і структурними параметрами), постає задачею, що важко формалізується. Розв'язок таких задач методами лінійного і динамічного програмування є мало-ефективним, що пов'язано з наявністю протиріч в цільових функціях головних підсистем, а також з труднощами, пов'язаними з визначення значень параметрів для різних станів системи.

Для будь-якої складної системи дуже важко побудувати єдину функцію мети, яку необхідно оптимізувати, і визначити найбільш оптимальну величину відповідних параметрів. Здебільшого точні математичні методи є малоефективними, а інколи їх застосування є неможливим. Це пов'язано з низкою проблем, основними з яких є проблема розмірності і проблема апріорної невизначеності. Для більшості складних систем задачі оптимізації є важко формалізовані або взагалі не підлягають формалізації.

Основу оптимізаційних задач складає формалізація уявлення про якість функціонування систем. Як і для будь-якої системи, якісні режими функціонування ЕЕС можна охарактеризувати трьома станами:

- мінімальне забезпечення функціонування ЕЕС;
- забезпечення нормального функціонування ЕЕС;
- забезпечення умов найкращого функціонування ЕЕС.

В межах ЕЕС носієм виробничих і соціальних інтересів є соціум, носієм природних інтересів – екологічна підсистема, хоча соціум і

виробнича підсистема теж мають свої інтереси щодо природних екосистем. Прояви інтересів в ЕЕС дуже різноманітні, вони важко підлягають формалізації, не завжди мають конкретний зміст і не завжди інтереси глибоко усвідомлені їхніми носіями. Недостатньо строгий характер багатьох інтересів, їх різноманітність призводять до значних труднощів при формулюванні критеріїв оптимізації.

Тому при оптимізації таких складних структур, якими є ЕЕС, важливе місце займають неформальні і напівформальні методи. Йдеться про так звану обмежену раціональність: розв'язок приймається на реальній основі, але з врахуванням усвідомлення стану навколишнього середовища особами, що приймають рішення. В цьому випадку критерії визначаються знаннями, судженнями конкретних людей. Вони по-своєму розуміють доцільність, яка дуже часто пов'язана з емоційністю.

Процедура визначення оптимуму ЕЕС загалом може бути поставлена як розробка комплексного рішення, коли всі основні підсистеми ЕЕС як учасники процесу співвідносять свої вимоги до існуючої ситуації. Корегування своїх вимог, навіть в бік їх пом'якшення, повинно відбуватись з метою зближення до вимог інших об'єктів, щоб унеможливити ситуацію, коли невірна оцінка своїх можливостей, зайва незговірливість могли б призвести до значно більших втрат, ніж скорочення своїх вимог.

Найбільш доцільною формою визначення критеріїв оптимізації може бути співвідношення переваг в множині можливих варіантів, серед яких виділяються два типи. Для першого типу характерними є переваги, які можна виміряти лише на порядковій шкалі – констатуючи факт переваги однієї над іншою. Другий тип передбачає не тільки встановлення факту переваги, але й певну кількісну оцінку переваги.

На основі загальноновизнаних постулатів економічної науки, можна прийняти наступну схему ідентифікації суб'єктів ЕЕС, як носіїв певних інтересів:

– матеріальне виробництво, певною мірою автономне від соціальної і екологічної підсистем, володіє конкретними інтересами, які диктуються техніко-економічними особливостями виробництва і діючим господарським механізмом;

– соціум цікавиться не тільки результатами матеріального виробництва, але й є носієм певних потреб екологічного змісту;

– основним інтересом екологічної підсистеми є збереження рівноваги, забезпечення процесів самозбереження [1, ст. 124].

Оптимізація ЕЕС повинна відбуватися на основі наукового аналізу функціонування соці-

альної, виробничої і екологічної підсистем, кожна з яких розглядається як нерозривна частина єдиної ЕЕС. Питання оптимізації завжди постає, коли виникає необхідність змінювати стратегію розвитку, оскільки подальше функціонування системи може спричинити деградацію як системи в цілому, так і деградацію окремих її підсистем.

Оптимізація ЕЕС з позицій системного аналізу вимагає чіткого осмислення ієрархічного рівня виробничої, соціальної і екологічної підсистем. Саме ієрархічність повинна бути покладена в основу пошуку критерію (чи критеріїв) оптимальності еколого-економічної системи. Стає очевидним, що комплексне вивчення проблем оптимізації кожної ЕЕС повинне проводитися як дослідження цілісної природно-антропогенної системи, яка одночасно є також цілісною частиною біосфери. Тому розуміння суті, а в подальшому і формалізація умов оптимізації у вигляді балансу соціальної, економічної і природно-ресурсної регіональних і глобальних компонент за мінливих зовнішніх умов, є ключовим і життєво необхідним для оптимального функціонування ЕЕС в сучасних умовах.

Ключовою проблемою оптимізації ЕЕС є створення такої структури системи, яка на базі доступних ресурсів була б спроможна забезпечити високий рівень соціальної стабільності, необхідний рівень економічного розвитку і відповідні екологічні умови функціонування соціуму і природних екосистем в цілому.

Оптимальність функціонування ЕЕС визначається багатьма факторами, які встановлюють режими функціонування її головних підсистем. Ефективне функціонування ЕЕС є тією необхідною базою, яка забезпечує гомеостатичний баланс динаміки системи і є фундаментом стійкого розвитку.

Інтегральний критерій оптимального функціонування ЕЕС є функцією економічних, екологічних і соціальних параметрів системи. Для глобальної ЕЕС ними можуть бути:

- а) розміри валового системного продукту, що припадає на одного жителя, і ступені стійкості природно-господарських комплексів;
- б) величини екологічного потенціалу і забруднення навколишнього середовища;
- в) рівень соціальної напруженості в регіоні і потенціалу відтворення соціуму.

Оптимальне функціонування ЕЕС багато в чому визначається відповідним режимом функціонування виробничої системи, який встановлюється потребами соціуму і можливостями екологічної підсистеми. Зокрема, оптимальністю ресурсоспоживання в межах виробничої підсистеми, оптимальним розподілом при-

родного, людського і соціального капіталів в процесі функціонування ЕЕС, ефективністю виробничих технологій стосовно збереження природних екосистем.

На сьогоднішньому етапі розвитку світової цивілізації особливі вимоги ставляться до ефективності виробничої підсистеми, і насамперед до галузей і виробництв, які спеціалізуються на первинній переробці, відтворенні і охороні природного капіталу. Потенційні можливості оптимального природокористування визначаються розмірами наявного економічного ресурсу, необхідного для недопущення техногенного руйнування природного середовища і підготовки природних ресурсів до їх подальшого використання.

На конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992) була поставлена проблема необхідності переходу світової спільноти до стійкого розвитку, який забезпечував би баланс між вирішенням соціально-економічних проблем і збереженням навколишнього середовища, задоволенням життєвих потреб нинішнього покоління і забезпеченням потреб майбутніх поколінь. Стійкий розвиток ЕЕС в матеріалах конференції характеризує швидше мету, а не процес оптимізації функціонування соціально-природних систем.

Оптимізація розвитку ЕЕС передбачає досягнення всіх поставлених цілей стійкого розвитку, оптимізацію балансу між цілями і рівними можливостями для їх досягнення нині і невдовзі з врахуванням інтересів всіх поколінь і всіх регіонів. Оптимізація розвитку системи людської цивілізації – це обґрунтування балансу загальних чинників розвитку (ресурсних, економічних, соціальних, екологічних) і їх використання відповідно до стратегічних і тактичних задач системного розвитку, скерування розвитку до ресурсної забезпеченості виробництва, соціальної стабільності, економічного зростання і екологічної безпеки, функціонування системи в цілому і головних її підсистем.

Оптимізація повинна здійснюватись в галузі доступних в даний момент знань про безпечні шляхи розвитку природно-антропогенних систем. Гарантування екологічної безпеки вимагає реалізації комплексу заходів, спрямованих на забезпечення стійкого розвитку природних систем для задоволення потреб особи, суспільства, і досягнення мінімізації збитку, що заподіюється природним системам діяльністю людини. В цьому плані екологічна безпека передбачає певний рівень поінформованості про екологічні проблеми конкретної природно-господарської системи, про доступні методи керування розвитком, про вплив господарської діяльності на навколишнє природне середовище (межі якого, взагалі, можуть не збіга-

тися з межами конкретної ЕЕС). При цьому слід брати до уваги той факт, що будь-які глобальні зміни, обумовлені природними процесами, мають енергетику в декілька разів більшу, ніж та, яку сьогодні виробляє людство.

Можливі екологічні критерії оптимальності функціонування ЕЕС:

- економічний оптимум забруднення;
- максимально можливий обсяг зниження викидів при даній технологічній структурі;
- мінімізація екологічного ризику;
- мінімальний вплив на навколишнє середовище;
- оптимальний характер і структура виробництва економічних благ і послуг;
- визначення оптимальної системи матеріальних і нематеріальних цінностей.

Аналіз цих змін вимагає достовірності і повноти параметрів розвитку як глобальних, так і локальних ЕЕС. Водночас, принциповий недолік документів, прийнятих про стійкий розвиток в глобальних масштабах, полягає в тому, що в них не простежується локальний аспект реалізації системного підходу до стійкого розвитку суспільства і природних систем, що є основою його життєдіяльності, немає обґрунтованих відповідей на низку питань, а саме:

- як забезпечити системний оптимальний розвиток на різних рівнях в масштабах всього суспільства і на окремих територіях, і окремими виробництвами?;
- які необхідні для цього механізми, що дозволяють отримати очікуваний ефект?;
- як забезпечити оптимальну взаємодію між такими об'єктами, як джерела техногенних викидів і природні екосистеми, в рамках забезпечення стійкого розвитку?

Відповіді на ці питання залежать від наявності природно-ресурсного потенціалу конкретної території, від ідеології управління і організації господарської діяльності, від структури функціонуючої виробничої підсистеми і характеру її технологій, від ступеня стійкості і порушеності територіальних екосистем. Відповідно на кожному рівні існує необхідність пошуку оптимальних системних рішень, що припускають і специфічні форми їх реалізації.

При аналізі проблеми оптимальності в умовах соціально-економічної кризи необхідно враховувати наступні наслідки, пов'язані з досягненням оптимальності функціонування виробничої підсистеми:

- зміна системи управління і її цільових установок і функцій;
- зміна територіальної організації економіки і структури інформаційних зв'язків;
- зміни зв'язків між виробниками і споживачами;

- перегляд діючих соціальних імперативів, моральних і етичних норм.

При перебудові виробничої системи, що відбувається без врахування її взаємозв'язків з головними підсистемами ЕЕС, як правило, реалізуються наступні основні сценарії природокористування [4, ст. 204]:

- екстенсивне використання природних ресурсів при мінімальних змінах техніко-технологічних і організаційних основ виробництва;
- залучення іноземних інвестицій і технологій, здатних підвищити економічну ефективність перетворюваних структур і знизити небезпечну дію на навколишнє середовище;
- орієнтація, в першу чергу, на використання технологічних і соціально-економічних внутрішніх резервів і ресурсів.

Але при будь-якому варіанті власні природні, економічні і соціальні ресурси системи залишаються головним чинником, що визначає форми і швидкість перетворень.

До обмежень, що впливають на характер оптимізації, відносяться:

- рівень технологічного розвитку, який характеризується структурою і морфологією виробничих технологій, що визначають спосіб використання природних ресурсів;
- соціальний потенціал суспільства, що характеризує рівень усвідомлення індивідом свого відношення до структур управління, рівень технічної і гуманітарної культури, масштаби соціальних структурних перетворень.

Глобальне завдання оптимальних перетворень полягає в послідовній гармонізації виробництва і соціуму на основі реалізації загальних закономірностей становлення техносферних територіальних структур, що забезпечують збалансоване природокористування.

Оптимізацію ЕЕС можна здійснювати двома шляхами: економічним і екологічним. Економічний підхід включає заборону зростання народонаселення, заохочення науково-технічного розвитку, оптимальне збільшення чинників виробництва добробуту, оцінку ресурсів відповідно до їх відносної обмеженості (дефіцитності), зміну в структурі виробництва і споживання для заборони запасів дефіцитних ресурсів. Екологічний підхід включає врахування ролі як техногенного, так і природного капіталів, зокрема, унікальних особливостей природних благ, незамінності функцій природного капіталу, безповоротності змін в природі.

Вибір критеріїв оптимальності для ЕЕС є надзвичайно складною проблемою. Для ЕЕС характерна багаторівнева оптимізація, при якій відбувається узгодження критеріїв оптимальності трьох її основних підсистем: екологічної,

виробничої і соціальної. Основою формування критеріїв функціонування ЕЕС повинен стати той беззаперечний факт, що на межі ХХ-ХХІ ст. стало очевидно, що протиріччя між наростаючими потребами суспільства і порівняно обмеженими можливостями біосфери ставлять під загрозу подальше існування людини. Питання екологічно безпечного розвитку цивілізації опинились висунутими на передній план наукового пошуку, суспільної свідомості в цілому. Критерії оптимізації ЕЕС повинні забезпечити відтворення природних ресурсів екосистем в цілому, дотримання еколого-економічної рівноваги, удосконалювання еколого-економічних відносин [4, ст. 208].

Оптимальне функціонування ЕЕС повинно забезпечити екологічно чисте виробництво, і ідеальним в цьому плані є органічне «вписування» виробничих процесів у природно-антропогенні. У межах ЕЕС високі темпи і агресивний щодо природи характер господарської діяльності сприяють розвитку еколого-економічних проти-

річ, що виникають із двох протилежних тенденцій продуктивних сил: продуктивної і споживчої. Еколого-економічні протиріччя впливають на формування стійкої суспільної потреби до створення екологічно безпечного типу відтворення. Загострення цих суперечностей на сучасному етапі розвитку свідчить про явний дисбаланс еколого-економічного розвитку.

Висновки. Специфіка сьогоднішньої ситуації полягає в тому, що накопичувані десятиліттями екологічні проблеми тепер треба вирішувати в зовсім інших політичних та економічних умовах. У зв'язку з цим надзвичайно актуальними є еколого-економічні дослідження трансформаційних процесів, наукове обґрунтування стратегії екологічної політики держави. Саме тому, процес оптимізації еколого-економічної політики забезпечить можливість ваземопов'язаного, внутрішнього збалансованого функціонування головних факторів: природа, соціум, виробництво, що в свою чергу призведе до сталого екологічно збалансованого розвитку національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Мешеніна Н.В. Аналіз підходів до визначення еколого-економічних систем / Н.В. Мешеніна, І.С. Мареха // Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях: матеріали Другої наук.-прак. Конф., 23-24 вересня 2010 р. – Сімферополь: Фенікс, 2012. – С. 147.
2. Синякевич І.М. Екологічні і соціальні виклики двадцять першого століття: проблеми їх подолання / Синякевич І. // Науку вісник: УкрДЛТУ: Менеджмент природних ресурсів: екологічна і лісова політика. – Львів: УкрДЛТУ. – 2014, вип. 14.2. – С. 8-15.
3. Сенюшкін Є.О. Економіко-правові механізми державного забезпечення сталого розвитку / Є.О. Сенюшкін // Статистика України. – 2013. № 3. – С. 38.
4. Хлобистов Є.В. Вдосконалення системи фінансування природоохоронних проектів / Є.В. Хлобистов // Регіональна економіка. – 2003. – №4. – С. 203-212.

Ivanova T.V.

CONCEPTUAL PRINCIPLES OF OPTIMIZATION OF ENVIRONMENTAL AND ECONOMIC POLICY OF UKRAINE

The article deals with the problems and peculiarities of the formation mechanism of nature in Ukraine and ways to increase its efficiency and prospects of environmental and economic policy. The article deals with the optimization measures policy and the role of government in creating effective eco-oriented mechanism of nature.

The specifics of the current situation is that environmental issues Accumulating decades now we have to solve a very different political and economic conditions. In this connection is extremely important environmental and economic studies of transformation processes, scientific substantiation of the strategy of environmental policy. Therefore, the process of optimization of environmental and economic policy would allow vazyemopov'yazanoho, balanced functioning of the internal main factors: nature, society, production, which in turn will lead to sustainable environmentally sustainable development of the national economy.

Key words: environmental policy, environmental and economic policy, ecological and economic system optimization, sustainable development.